

Utvärdering avdelningen Ägget

Läsåret 2010/2011

Sammanfattande analys av den pedagogiska verksamheten
på småbarnsavdelningen Ägget, Fasanens förskola

Mimmi Berglund, Shilan Amin & Linnea Myrén

Förutsättningar under läsåret

Antal barn

13 stycken på höstterminen och 14 stycken på vårterminen

Anställda på avdelningen

Mimmi Berglund. I augusti gick Emma Dahlström på föräldraledighet och ersattes av Sussie Andersson fram till och med oktober då Shilan Amin började arbeta på Ägget.

I april ersattes Linnea Myrén under sjukskrivningen av Miriam Engblom

Elvira Boman och Ulrika Engström har viss tid arbetat på Ägget

Bakgrund – gemensamt fokus under året

Under läsåret 09/10 valde vi att arbeta med *Olikheter* som gemensamt fokus på Fasanen. Vi fortsatte detta arbete även under vårterminen 2011. Under vårterminen 2010 påbörjades ett ljudprojekt inne på Ägget där pedagogerna och några barn samlade in ljud som de sedan fick rita av. När barnen ritade till ljuden upptäckte pedagogerna att ljuden genererade till en viss rörelse. Under höstterminen 2010 valde vi pedagoger att bygga vidare på detta ljudprojekt eftersom det redan fanns en grund att stå på. Vi ansåg inte att det var nödvändigt att påbörja ett nytt projekt då vi såg att ljud fortfarande var ett intresse hos barnen.

När vi hade arbetat ett tag med ljudprojektet under vårterminen kände vi dock att detta arbete stagnerade. Vi pedagoger hade svårt att hitta infallsvinklar som ledde oss vidare och barnens intresse hade falnat. Efter att Mimmi hade varit på en inspirationskväll på Bror Hjorts hus samt att vi började arbeta mer aktivt med den nya läroplanen blev vi intresserade av att fokusera mer på matematik. Det blev starten på matematikprojektet *Bland lejonmönster och bussformer*.

I ljudprojektet har vi tittat på barnens bilder tillsammans med dem samt på filmerna när de ritat av ljuden och diskuterat med barnen vilka olika sätt de har använt sig av för att rita av ljuden. I matematikprojektet har barnen fått delgivit sina kunskaper om strategier och metoder för att genomföra olika aktiviteter genom att ett barn som tidigare deltagit i en aktivitet har fått vara med i nästa nya grupp. I arbetet med geometriska former har vi även diskuterat barnens tankar kring vad de geometriska formerna väcker för tankar hos dem. Vi pedagoger har medvetet lyft alla barns olika reflektioner kring formerna och försökt att påvisa dem för barnen.

Inskolning

Under höstterminen skolades fem barn in under augusti månad. Tre barn skolades in i januari. Vi har under inskolningen utgått ifrån vårt återkommande inskolningsprojekt *Här är jag, vem är du?* där vi arbetar utifrån att barnen ska lära känna varandra, sin nya miljö samt oss pedagoger. Under inskolningsperioden arbetade Elvira inne på Ägget som extra stöd vilket vi upplevde var positivt eftersom personalen då kunde fokusera på inskolningen.

Vi är fortfarande mycket positivt inställda till heldagsinskolning eftersom vi känner att det grundlägger en god kontakt med både barn och föräldrar. I och med att föräldrarna ser oss praktiskt i verksamheten finns flera chanser att hinna berätta om hur vi tänker kring vår verksamhet, något vi tycker är viktigt för att föräldrarna ska få en förståelse för vad ett Reggio Emilia inspirerat arbetssätt innebär för oss.

Föräldramöten samt föräldrasamverkan

På höstens föräldramöte presenterade vi den verksamhet som hade pågått dithills under terminen samt hur vi tänkte arbeta vidare. Vi berättade vi bl a kortfattat om ljudprojektet som pågick under vårterminen -10 samt hur och varför vi tänkte arbeta vidare med detta projekt. Eftersom vi bara hade hunnit arbeta två veckor ihop när vi hade vårt föräldramöte kände vi dock att underlaget var lite torftigt.

Till skillnad från höstterminens föräldramöte så hade vi under vårens möte hunnit samla på oss mer dokumentation att visa föräldrarna. Under vårterminens möte kunde vi visa upp fler bilder samt filmer som utgick från projektet vilket vi upplevde fångade intresset hos föräldrarna. Mötet startades med att föräldrarna blev indelade i smågrupper där de fick en matematisk uppgift. Denna uppgift var menat som en chans att samtala med varandra, börja reflektera kring projektet samt utbyta erfarenheter och tankar kring matematik. Det gjorde dem även delaktiga i vårt projekt genom att de fick en inblick i att alla människor har sina erfarenheter, tankar, idéer etc. kring olika matematiska begrepp med sig i bagaget.

Äggetnytt är ett informationsblad som utkommer ca 1 gång/månaden. Där informerar vi i korthet om nuläget på avdelningen, projektarbeten samt viktiga datum/händelser att komma ihåg. Syftet med bladet är att föräldrarna snabbt ska kunna uppdatera sig om vad som händer på avdelningen. Vi vet att föräldrar inte alltid har tid att stanna vid hämtning och titta på all dokumentation vilket gör att vi tycker det är viktigt att kunna informera på flera olika vis. När ett nytt Äggetnytt kommer upp skriver vi detta i vår dagkalender vilket gör att föräldrarna uppmärksammas på att det finns ny information.

Miljön

I Fasanens pedagogiska plattform står det ”i möten sker lärande - vi lär av varandra”. Vi har försökt bygga upp vår miljö så att barnen på Ägget ska få många möjligheter att mötas i lek där samspel, interaktion och kommunikation sker. Detta gäller såväl material som möblering. I våra rum har vi valt att ha både vanliga leksaker och leksaker som är obestämbara som t.ex. material gjort i plats och papper, stenar, pinnar etc. Genom att vi har både bestämda och obestämda material så tror vi att vi ger barnen möjlighet att använda sin fantasi och ge dem många utgångspunkter för lekar. I djungelrummet t ex har vi märkt att djuren gör att barnen anammar det obestämbara materialet mer. Vi har velat erbjuda ett stort urval av artefakter i vår miljö. Vi upplever dock att miljön behöver förändras inför hösten och ett förslag vi har på hur vi kan gå tillväga för att få en lärande miljö är att utgå från Strandbergs (2006) checklista gällande lärande rum. När vi förändrar i miljön utgår vi från vad som intresserar barnen för tillfället samt vilken barngrupp vi har.

Projekt

Ljudprojektet

Under vårterminen -10 startades ett ljudprojekt inne på Ägget. Under en pedagogisk handledning under höstterminen -10 med vår pedagogiska diskuterade vi hur vi skulle kunna gå vidare med ljudprojektet. Vi bestämde oss för att prova med samma metoder och ljud som användes i ljudprojektet sedan tidigare men med nya frågeställningar:

- Kan ljud kommuniceras på andra sätt än genom ljud?
- Vilka olika språk använder barnen sig av för att kommunicera ljudet?

Målet med projektet var att barnen skulle bli mer delaktiga i arbetet med olikheter. Vi utgick från följande mål i läroplanen:

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.

s.10, Lpfö 98, 2010

Under projektet har barnen i mindre grupper fått lyssna på inspelade ljud från en diktafon och sedan ritat till ljuden. Barnen fick rita av de olika ljuden och sedan diskuterade vi med dem om deras bilder. Efter varje gång vi haft en ljudaktivitet så samlade vi pedagoger våra reflektioner i ett reflektionsmaterial som vi har haft stor användning av. Övriga verktyg har varit digital- och filmkamera samt barnens bildalster av ljud.

Vid ritaktiviteten kopplade några barn sin teckning till en viss händelse eller berättade vad/vilka det var på teckningen vilket vi fann intressant att gå vidare med. När vi upprepade aktiviteten kunde vi se att dessa barn gång på gång ritade samma händelse eller sak. Under projektet stötte vi pedagoger på ett problem eftersom vi förväntade oss att det skulle bli samma resultat som i det tidigare ljudprojektet. Dessa förväntningar ledde till att vi upplevde att vi inte nått fram till barnen, att det var svårt att gå vidare med projektet samt att vi upplevde att vi misslyckats med våra intentioner. Detta resulterade i att vårt engagemang i ljudprojektet försvann. Under en handledning med pedagogistan diskuterade vi detta och tittade ordentligt på våra filmdokumentationer. Vi upptäckte då att vi varit alltför resultatnriktade istället för att ta tillvara på själva processen. I filmerna kunde vi se att barnen uttryckte sig mycket med kroppen. Efter handledningen såg vi nya infallsvinklar som visade på att barnen exempelvis målat rytmiskt till ljuden, bankat med pennan vid bankljud och vid frågan om vad de målat uttryckte barnen sig även kroppsligt, inte bara verbalt, genom att exempelvis visa detta med rörelser.

Barnen har lyssnat på ljuden och sedan fått rita av dem med blyertspenna på vitt A3 papper

Vi pedagoger lade märke till att barngruppen var väldigt fysiska i sin kommunikation vilket ledde till att vi ville vidareutveckla ljudprojektet mer åt det hållet. Vi lät därför barnen lyssna på ljuden för att se om de uttryckte ljuden genom kroppen. Vi kunde se att barnen uppmärksammade varandras rörelser, att de härmade varandra mm. De var även mycket fascinerade av varandras och sina egna skuggor och att de kunde se vem skuggan tillhörde.

Bankljudet genererade flest fysiska rörelser hos barnen bl a de hoppade i takt till ljudet, sprang runt samt flaxade med armarna. Vi kunde också se att barnen använde sig av olika artefakter såsom klackskor för att återskapa ljudet.

Sammanfattningsvis har ljudprojektet bidragit till att vi har kunnat skapa olika situationer där barnen har fått möjlighet att uttrycka ljud genom olika språk, inte bara genom det verbala språket. Vi har velat skapa möjligheter till samspel. Enligt Vygotskij (Strandberg, 2006) utvecklar barn sin kompetens i relation till de utmaningar som finns i den värld de lever i. Samspel med andra är därför alltid viktigt vid lärande. Att få se hur någon annan ritar av ett ljud samt diskutera detta hoppas vi har bidragit till att barnens lärande har blivit synligt för dem. Ett lärande vi har kunnat se bland barnen i ljudprojektet är att de ofta hämtat inspiration och idéer från varandra. För oss pedagoger blev det framförallt en lärdom vilken betydelse våra förväntningar på utkomsten av en aktivitet har. Detta ledde till att vi vårt arbete under vårterminen hade lättare att släppa kontrollen vid de aktiviteter som förekom och vågade vara mer medforskande. Det blev lättare att våga ställa frågor, även om det blev "fel" frågor, eftersom vi insåg att vi även kunde lära oss av tillfällena som vi upplevt som misslyckade.

Matematikprojektet Bland lejonmönster och bussformer

Från och med 1 juli 2011 får förskolan en reviderad läroplan (Lpfö 98). Där uppmärksammas begreppet matematik i större grad jämfört med tidigare läroplan. Vi pedagoger valde därför att under vårterminen -11 att undersöka vilken uppfattning barnen på Ägget hade gällande matematik. Vår inspirationskälla i projektet var Mari Rantanen, en konstnär som skapar mönster av tejp som hon sedan målar över. Detta material var även något som intresserade barnen på Ägget. I projektet arbetade vi med plexiglasskivor, geometriska former och skuggbilder. Vårt mål med projektet har varit:

I förskolans läroplan står det att vi ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp

s. 10, Lpfö 98, 2010

Syftet med projektet har varit att vi pedagoger ska skapa möjligheter där barnen kan urskilja, uttrycka, undersöka och använda former och mönster.

Vi har utgått från följande frågeställningar:

- Vad har barnen på Ägget för uppfattning om matematiska mönster och former? Upptäcker de nya mönster och former?
- På vilket sätt utforskar barnen matematiska mönster och former?
- Hur kan vi pedagoger arbeta för att utvidga barnens begreppsvärld gällande mönster och former?

Vi har även i detta projekt använt oss av vårt reflektionsmaterial, dokumenterat med digital- och filmkamera samt barnens plexiglaskonst. Barnen har fått tillgång till varsin frystejp och har sedan fått i uppgift att tejpa på glasskivan. Vi pedagoger har inte styrt hur barnen ska tejpa utan vi har låtit dem skapa fritt. Under alla aktiviteter (även ljusprojektion och arbetet med det geometriska materialet som beskrivs nedan) har minst ett barn som varit med tidigare i aktiviteten fått vara med i en ny grupp. På så sätt har vi pedagoger velat skapa möjligheter för barnen att delge sina strategier och tankar kring det de lärt sig i den tidigare gruppen. I arbetet med tejpanDET kunde vi tydligt se att barnen förde sina kunskaper vidare. Vid första tillfället vi arbetade med tejp kom ett barn på att man kunde bita av tejp istället för att slita av den. Den kunskapen flyttade sedan med från grupp till grupp.

Andra och fjärde gången med tejpaktivitet

När vi arbetat med frystejp, plexiglas och målarfärg har vi i efterhand diskuterat tavlorna med barnen. De har fått frågan "Kan du se några mönster och former i bilden?" Barnen har kommit med olika förslag på vad de ser t ex olika djur, sin mamma mm. Vid ett tillfälle blev det ett randigt mönster efter tejpEN och ett barn kallade detta för lejon samtidigt som hon formade fingrar till klor och drog i mönstrets riktning.

Tre barn skapar ett Lejonmönster

När vi låtit några olika grupper med barn prova plexiglasaktiviteten kände vi att vi ville tillföra nya aktiviteter som kunde leda till flera strategier att utforska geometriska former och mönster med. Vi kände bl a att det var svårt att få till en diskussion med de barn som inte hade det verbala språket ännu och ville därför ge dem möjligheter att uttrycka sina tankar på andra sätt. Vi pedagoger tillverkade ett material med geometriska former i olika färger. Vi tänkte att vi skulle projicera barnens plexiglaskonst på golvet, barnen sedan skulle få bygga utefter mönstret med hjälp av formerna och sedan skulle vi diskutera tillsammans med barnen om hur formerna såg ut. Resultatet visade sig bli annorlunda än det vi tänkt. Vår vision gick i stöpet vilket inte var konstigt eftersom vi i efterhand insett att det faktiskt var omöjligt att bygga

mönstret med de geometriska formerna eftersom formerna inte alls stämde överens med barnens alster. Med vår lärdom om våra förväntningars betydelse under höstens projekt i bagaget släppte vi dock vår tanke och lät barnen ta sig an projektionen som de ville. Vi upptäckte då att de utforskade mönstret genom att rulla på det och de försökte känna på mönstret med hela kroppen. Efter en stund introducerade vi det geometriska materialet och barnen började bygga mönster med de geometriska formerna vilket skapade en diskussion om de olika formerna. De tankar och diskussioner barnen hade var exempelvis att en grön rektangel var en buss, en smal, avlång rektangel var en nål och en cirkel var en stol. Många av barnen ville gärna berätta vilka färger formerna hade.

Med kroppen som utforskningsinstrument

Några av barnen sorterade in de olika formerna i kategorier t ex runda för sig, kvadratiska för sig o s v. Vi frågade barnen om de kunde bygga ett mönster av formerna vilket några av barnen nappade på. De använde sig av flera olika former och var noggranna med att passa ihop bitarna till en helhet, provade olika former tills de hittade en form som de tyckte passade in. Arbetet med mönsterbyggande är något barnen sedan har tagit med sig ut i den övriga verksamheten. De har börjat tala om olika mönster och former när vi t ex läst böcker och använt sig av materialet på avdelningen för att skapa mönster.

Tre kategorier av former

Ett barn passar ihop former till en helhet

Randigt bygge med plastrensor vid ljusbordet

Vi valde vidare att tillverka ett nytt geometriskt material i vitt för att se om barnens diskussioner och tankar skulle skilja sig från den tidigare aktiviteten. Vi visade upp olika former och lyssnade på barnens reflektioner. Barnens tankar och reflektioner kring triangeln var att det var en bro, pippihuset eller en triangel. Vid samma frågor om cirkeln uttryckte ett barn att det var en bil och ett annat barn jämförde sitt halsband med cirkeln. Några barn letade fram likadana former och sa "lika lika".

Två lika broar, barnet jämför trianglar

Barnet jämför sitt armband med en cirkel

Sammanfattningsvis har vi i arbetet med det geometriska materialet kunnat se att barnen jämför former, sorterar in i olika kategorier och försöker skapa större helheter av olika former genom att passa ihop dem till ett större mönster. Vi upptäckte att barnen använde sig av olika begrepp för de matematiska mönster och former de såg och upptäckte. Ofta är dessa begrepp kopplade till saker som förekommer i deras vardag såsom bussform (rektanglar), broar (trianglar) och Pippihuset (triangel). Ibland uppfinner de nya begrepp för att kunna beskriva ett mönster eller en form t ex ”Lejonmönster”.

Under matematikprojektet har vi pedagoger diskuterat vår roll som medforskare och hur mycket vi pedagoger vågar komma in med våra tankar i barnens diskussioner. Vi har kommit fram till att det är viktigt att våga sätta ord på barnens tankar och inte vara alltför rädda för att göra fel tolkningar eftersom det är ett sätt att föra deras diskussioner vidare. Så länge vi ser barnens tankar och idéer som lika mycket värda som våra egna har vi kommit fram till att det inte är fel att bidra med vårt sätt att tänka kring geometriska former och mönster. Vi är tillsammans på Ägget för att lära oss av varandra, stora som små.

Viktiga val och tankar inför nästa termin

Inför hösten blir det ett helt nytt arbetslag inne på Ägget. Det kommer att vara av största vikt att detta arbetslag blir ordentligt introducerade i verksamheten så att barn och föräldrar känner sig fortsatt trygga i verksamheten. Detta arbete har därför påbörjats redan nu under vårterminen i form utav att Mimmi börjat introducera både Johanna och Miriam i Äggets verksamhet.

Vi har haft funderingar kring hur vi kan arbeta vidare med skapande i ateljén och matematik. Ett sätt är att hitta nya material att använda på plexiglas. Frystejp begränsar barnen till att skapa kantiga former, vilket material skulle kunna ge runda former? Vi tänker även att det skulle vara roligt att ta med barnen i detta och låta dem hitta material som kan ge upphov till nya mönster. Om intresset för matematikprojektet finns kvar i höst så kan följande frågor vara utgångspunkter för det nya arbetslaget att arbeta vidare med:

- När använder barnen sig av matematiska begrepp? När de gör det verbalt eller när de gör det genom de hundra språken?
- Vad betyder det att använda sig av matematiska begrepp? Varför har man valt att använda sig av begreppen urskilja, uttrycka, undersöka och använda i målbeskrivningen? Finns det fler sätt att arbeta med matematik?
- När ser vi att barnen använder sig av matematiska begrepp?

I och med att den nya läroplanen träder i kraft och vi ska hitta ett fungerande arbetssätt för ett systematiskt kvalitetsarbete så känner vi att vi till hösten behöver arbeta med att hitta verktyg till detta.

Inför hösten behöver vi se över Äggets miljö och hitta mer material som är stimulerande, utvecklande och är spännande för alla åldrar samt att kunna presentera dessa så att de blir tillgängliga för barnen utan att skapa någon säkerhetsrisk.

Källförteckning

Fasanens pedagogiska plattform

Skolverket (2010) *Läroplan för förskolan. Lpfö 98. Reviderad 2010*. Stockholm: Fritzes

Strandberg, Lefi (2006) *Vygotskij i praktiken. Bland plugghästar och fusklappar*. Nordstedts akademiska förlag